

Asia: VN/32862/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnokseen kirjoitetussa muodossa asetuksen soveltamisala ei sisällöllisesti muutu voimassa olevaan asetukseen nähden. Uusi muotoilu ottaa kuitenkin paremmin huomioon mahdolliset uudet opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidossa käyttöön tulevat lääkeaineet, minkä takia luonnoksen mukaista vähemmän yksityiskohtaista muotoilua voi pitää tarkoituksenmukaisena.

Asetusluonnoksen toisessa momentissa määritellään käsitteet opioidiriippuvuus, opioidiriippuvaisen vieroitushoito ja opioidiriippuvaisen korvaushoito. Asetusluonnoksesta on jätetty pois voimassa olevaan asetukseen nähden aiempi apteekkisopimuksen määrittely, mikä onkin perusteltua, koska apteekkisopimuksen määrittely löytyy muualta eikä sitä tarvitse erikseen tässä yksittäistapauksessa määrittellä. Asetusluonnoksen muotoilu opioidiriippuvuuden korvaushoidon osalta on kannatettava, koska se paremmin huomioi opioidiriippuvaisen henkilön oman toimijuuden: kuntouttamisen sijaan käytetään termejä kuntoutuksen edellytysten parantaminen ja kuntoutuminen. Vastaava toimijuutta koskeva näkökulma voisi tulla paremmin huomioiduksi myös muissa luonnoksessa mainituissa korvaushoidon tavoitteissa. Vaikka asetusluonnoksen korvaushoidon määritelmä ei sisällä käsitteitä kuntouttava korvaushoito ja haittoja vähentävä korvaushoito, on luonnoksen muotoilussa edelleen kuitenkin olemassa jako joko päihteettömyyttä tavoittelevaan tai haittoja vähentävään korvaushoitoon. Tällainen jako on käytännössä osoittautunut vaikeaksi toteuttaa. Siksi siitä on myös luovuttu useissa korvaushoitoa toteuttavissa yksiköissä. Asetusluonnoksen 2 §:n kolmannen momentti ottaisi potilaiden toimijuuden paremmin huomioon ja vastaisi paremmin viimeaikaisia kehityssuuntia muodossa:

3) korvaushoidolla opioidiriippuvaisen hoitoa, jossa käytetään apuna tässä asetuksessa tarkoitettuja lääkevalmisteita ja jossa tavoitteena on kuntoutumisen edellytysten parantuminen ja kuntoutuminen, päihteettömyyden edellytysten parantuminen sekä haittojen vähentyminen ja potilaan elämän laadun parantuminen.

Asetusluonnoksen kolmannessa pykälässä määritellään opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidossa käytettävissä olevat lääkkeet ja niiden luovuttaminen potilaalle. Näiden osalta asetuseruonnos ei tuo muutoksia nykytilanteeseen verrattuna.

Korvaushoidon edellytyksiä käsittelevässä asetuseruonnoksen neljännessä pykälässä olennainen muutos liittyy siihen, että korvaushoidon vaatimuksena ei jatkossa olisi enää kaikissa tilanteissa se, että opioidiriippuvainen ei ole onnistunut vieroittautumaan. Tämä mahdollistaa yksilölliseen harkintaan perustuen korvaushoidon aloittamisen suoraan tilanteissa, joissa vieroittautumisen todennäköisyys on pieni. Tämä muutos selkeyttää näin ollen opioidiriippuvaisen arviointiprosessia, kun jokaisen potilaan kohdalla ei tarvitse arvioida erikseen ensin vieroitushoidon ja sen jälkeen korvaushoidon tarvetta. Samalla se nopeuttaa vaikeasti ja pitkäaikaisesti opioidiriippuvaisten pääsyä korvaushoidon piiriin. Esitettyjä muutoksia voi pitää niin palvelutuotannon kuin potilaiden hoitoon pääsyn näkökulmasta perusteltuna.

Neljännessä pykälässä säädetään myös hoidon järjestämisestä ja toteuttamisesta. Luonnoksen muotoilu vähentää opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidon järjestämistä ja toteuttamista koskevan sääntelyn yksityiskohtaisuutta, mitä voi pitää perusteltuna. Hoidon vaativuuden niin edellyttäessä asetuseruonnoksen mukaan hyvinvointialueella erikoissairaanhoidossa tai valtion mielisairaalassa tai vankiterveydenhuollon yksikössä tulee tehdä arvio hoidon tarpeesta ja aloittaa hoito. Tämä muotoilu selkeyttää toivotulla tavalla aiempia moninaisia tapoja korvaushoidon järjestämisestä ja toteuttamisesta. Samalla esitysluonnoksesta jää puuttumaan viittaus yksittäiseen yksityiseen palvelutuottajaan tällaisen vaativan arvion tekemisen ja hoidon aloittamisen paikkana, mikä on myös perusteltu muutos.

Voimassa olevan asetuksen eri pykälissä määrätyt ilmoitusvelvollisuudet valvontaviranomaisille ja Sosiaali- ja terveysministeriölle puuttuvat uudesta asetuseruonnoksesta. Tämä on erittäin perusteltu muutos, koska se vähentää päällekkäistä raportointia.

Hoitosuunnitelmaa koskeva 5 § asetuseruonnoksessa määrittelee aiempaa laajemmin, mitä opioidiriippuvaisen hoitosuunnitelman tulee sisältää. Luonnos ottaa huomioon terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolakien määräykset terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluiden yhteensovittamisesta ja luo sitä kautta pohjaa vieroitus- tai korvaushoidossa olevien opioidiriippuvaisten osalta paremmalle palveluintegraatiolle. Muun terveyden- ja sairaanhoidon mainitseminen asetuksessa vastaa paremmin myös vallitsevaa tilannetta, jossa vieroitus- ja korvaushoidon yhteydessä toteutetaan myös somaattista hoitoa, esim. kroonisen C-hepatiittitartunnan häätämiseksi. Asetuseruonnoksen mukainen yksilöllinen hoidon tavoitteiden määrittely vastaa vallitsevia käytäntöjä ja opioidiriippuvaisten tarpeita kuin aiempi jaottelu kuntouttavaan ja haittoja vähentävään hoitoon.

Tarmo Martikainen

hyvinvointialuejohtaja

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Kokkonen Nina
Varsinais-Suomen hyvinvointialue